

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Михайло Юрійович КАРПЕНКО,

*здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права*

На сторінках фахової літератури цілком слушно відмічають той факт, що діяльність будь-якого підприємства, установи, організації всіх форм власності на пряму залежить від такого, наскільки якісно, ефективно та продуктивно будуть виконувати свої обов'язки їх працівники. Проте, не можна не відзначити, що сама по собі праця може мати як ефективний, так і деструктивний характер, що на пряму залежить від рівня професійних знань, умінь та навичок, якими володіє конкретна особа. Особливо гостро дане питання в умовах сьогодення постає в діяльності правоохоронних органів [1, с. 26]. З огляду на специфіку функціонування таких суспільних відносин, особливого значення й гостроти в межах підготовки працівників відповідних правоохоронних органів, в тому числі особового складу СБУ, набуває питання щодо визначення численних правил поведінки їх суб'єктів, що знаходять свою об'єктивізацію в приписах чинного національного законодавства. У своїй сукупності такі нормативно-правові акти утворюють правові засади, на основі й у відповідності до яких здійснюється професійна підготовка особового складу СБУ. Визначення сутності таких правових засад, встановлення найголовніших серед них, дозволить як сформулювати бачення щодо особливостей нормативно-правової регламентації досліджуваної сфери суспільних відносин, так і визначити недоліки й прогалини чинного національного законодавства, з урахуванням чого запропонувати можливі варіанти їх подолання.

Говорячи про сутність категорії «правові засади» в її загальнотеоретичному розумінні, слід зазначити, що учені-правознавці використовують її як задля позначення нормативно-правової основи функціонування відповідної сфери суспільних відносин, так і комплексно, включаючи до її змісту доволі значну кількість компонентів. Наприклад, досліджуючи сутність правових засад реалізації державної політики у сфері економічної безпеки, Д.О. Кошика зауважує, що правові засади можна тлумачити в декількох аспектах:

- 1) як систему нормативно-правових актів, що регулює певну сферу суспільних відносин або функціонування їх суб'єктів;
- 2) як норми права, що встановлюють певні правила діяльності суб'єктів суспільних відносин, що містяться в законодавчих актах;
- 3) як керівні начала (принципи) відповідної діяльності окремих органів, що закріплені нормами відповідних законодавчих та підзаконних актів [2, с.166].

Окрім цього на декілька позицій стосовно розуміння сутності категорії «правові засади» вказує В.Б. Пчелін у межах дослідження сутності нормативно-правового регулювання організації адміністративного

судочинства України. Так, науковець звертає увагу на те, що на сьогодні можна стверджувати про наявність як мінімум двох підходів стосовно розуміння сутності категорії «правові засади». У першому випадку мова йде про широке розуміння даної категорії, що включає декілька елементів – як нормативно-правові засади відповідної діяльності, так і правовідносини, що виникають у її межах з характерним для них складом (системи суб'єктів та їх правового статусу). У другому випадку, підкреслює вчений, говориться про вузьке розуміння правових засад, як виключно нормативно-правових основ, тобто сукупності нормативно-правових актів, що мають ієрархічні зв'язки відповідно до їх юридичної сили, на підставі яких здійснюється правове регулювання відповідних суспільних правовідносин. Як висновок учений підкреслює той факт, що останній з наведених підходів стосовно розуміння сутності категорії «правові засади» є найбільш розповсюдженим у правовій науці [3, с. 108]. Дійсно, які свідчить проведений аналіз, більшість учених-правознавців є прихильниками саме другого підходу відносно розуміння сутності досліджуваної категорії й при цьому майже одностайні у своїх позиціях. Підтвердженням цього є наступні позиції стосовно розуміння сутності категорії «правові засади»:

- система нормативно-правових актів, норми яких спрямовані на врегулювання й упорядкування певних суспільних відносин, що виникають під час діяльності уповноважених суб'єктів, а також встановлюють юридичний зміст, форми, порядок реалізації та інші практичні відповідного різновиду діяльності [4, с. 78–79];

- система нормативних актів, які об'єднують в собі правові норми, що регламентують ті чи інші галузі суспільної діяльності [5, с. 84];

- головні вихідні ідеї, ключові положення чогось, що знайшло свій прояв у юридично оформленому і такому, що має юридичну силу, джерелі [6, с. 87];

- сукупність чинних нормативно-правових актів, які визначають мету, принципи, завдання, функції певного роду діяльності [7, с.65].

Отже, з урахуванням вищенаведених позицій під правовими засади професійної підготовки особового складу СБУ пропонуємо розуміти сукупність нормативно-правових актів, які з урахуванням юридичної сили окремого з них, закріплюють правила поведінки суб'єктів суспільних відносин, що виникають і знаходять свій розвиток у зв'язку із здійсненням професійної підготовки особового складу СБУ.

Список використаних джерел:

1. Діденко В.В. Адміністративно-правове забезпечення професійної підготовки працівників Національної поліції України: дис. ... д-ра філософ.: 081 Право. Харків, 2024. 205 с.
2. Кошика Д.О. Сутність правових засад реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2020. №1 (11). С.164–175.
3. Пчелін В.Б. Сутність нормативно-правового регулювання організації адміністративного судочинства України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 6. Т. 2. С. 106–109.
4. Невядовський В.О. Адміністративно-правові засади здійснення контролю за якістю вищої освіти в Україні : дис. ... доктора юрид. наук: спец. 12.00.07. Суми, 2021. 403 с.

5. Полянський А.О. Адміністративно-правові засади взаємодії судово-експертних установ з правоохоронними органами: дис. ... доктора юрид. наук : спец. 12.00.07. Суми, 2021. 406 с.

6. Селюков В.С. Адміністративно-правові засади управління кінологічного забезпечення правоохоронної діяльності : дис. ... доктора юрид. наук: спец. 12.00.07. Харків, 2020. 450 с.

7. Мащук В.Ю. Адміністративно-правове забезпечення функціонування апаратів судів загальної юрисдикції: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Дніпропетровськ, 2014. 218 с.